

*А. Бабік,
студентка,
О. Бернацька,
кандидат. пед. наук, професор,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ

Сьогодні відповідь на питання про те, чи потрібно володіти англійською, як мовою міжнародного спілкування, є однозначною. Нею написані політичні та наукові статті, проводяться міжнародні конференції та заходи. Знання іноземної мови в разі покращує та полегшує життя, допомагає вдало пристосуватися до нього, відкриває двері у світ. Володіючи нею, можна у будь-якій країні бути у «своїй тарілці», впевнено комунікувати з людьми, працевлаштовуватися в міжнародні компанії й організації, навчатися в престижних університетах та допомагати країні.

Відповідно до вимог сьогодення, основною компетентністю Нової української школи є вміння учня спілкуватися іноземними мовами. Учні початкової школи повинні не тільки вміти сприймати тексти у процесі читання, здійснювати спілкування у письмовій формі, але й розуміти на слух висловлювання співрозмовників та спілкуватися з ними. Саме тому формування навичок аудіювання молодших школярів є одним із пріоритетів навчання.[3: 362]

Проблема формування навичок аудіювання молодших школярів неодноразово ставала об'єктом досліджень сучасних мовознавців та науковців у галузі психології, педагогіки, методики навчання іноземних мов, а саме: В. Буренко, В.Редько І. Лисовець, Н. Проценко, М. Комогорова, О. Бернацька, О. Бігич, О. Голотюк , О. Квасова, О. Савченко, О.Скворчевська, О. Стом, С. Ю. Ніколаєва, О. Тарнапольський та інші. Дослідники зазначають, що аудіювання є основою спілкування, з нього починається оволодіння усною комунікацією. Аудіювання, поряд з говорінням, забезпечує можливість спілкування іноземною мовою. Оскільки мовне спілкування - процес двосторонній, то недооцінка аудіювання, тобто сприйняття і розуміння мови на слух, може вкрай негативно позначитися на мовній підготовці школярів. Так, як часто саме несформовані навички аудіювання, є причиною порушення спілкування.[4]

Як визначає Ніколаєва С. Ю., «аудіювання» – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що сприймається на слух і належить до усної форми мовлення. Відомо, що аудіювання – це найважчий вид мовленнєвої діяльності. Навчання аудіюванню потребує значних зусиль з боку вчителя та учнів, оскільки розвиток цієї навички займає більше часу, ніж навчання читанню.[1:147] Аудіювання є комплексною мовленнєвою розумовою діяльністю. Воно базується на природній здатності, яка вдосконалюється у процесі індивідуального розвитку людини та дає їй можливість розуміти інформацію в акустичному коді, накопичувати її в пам'яті

чи на письмі, відбирати та оцінювати її згідно з інтересами чи поставленими завданнями. Важливими факторами формування такої здатності є:

- перцептивні та мовленнєвотворні передумови;
- загальні інтелектуальні передумови;
- фактичні знання;
- знання та вміння в рідній мові;
- іншомовні знання та вміння;
- мотивація.

Ці фактори складають основу для розвитку специфічних навичок і вмінь, на ній базується навчання аудіювання згідно з вимогами Європейського освітнього стандарту з іноземної мови [1: 118].

Для дотримання цих факторів вчителю може допомогти такий ефективний засіб навчання, як гра. Гра – це діяльність, яка робить із звичайного навчання цікавий процес, а також сприяє засвоєнню школярами мовного матеріалу, формуванню вмінь і навичок іншомовного спілкування. Водночас це не тільки забава для дитини, але й можливість вивчати мову в розважальній формі.

Багато видатних педагогів звертали свою увагу на ефективність гри у процесі навчання, серед них: Жан П'єр Лефевр, Джеймс Пол Гі, Елен Фішер, Річард Мейроу та інші французькі педагоги та психологи. Результати їхніх досліджень показали, що гра дійсно є ефективним засобом навчання, який сприяє покращенню когнітивних та моторних навичок, підвищенню мотивації та зацікавленості у навчанні, а також зниженню рівня стресу та тривожності у дітей.

Гри дозволяють учителеві створити ситуацію, яка буде наближена до життя і дітям необхідно буде застосовувати іноземну мову для спілкування. За допомогою гри добре опрацьовувати вимову, активізувати лексичний і граматичний матеріал, розвивати навички аудіювання, усного мовлення, навички спілкування з однолітками. Гра допомагає учням перебороти незручність, скутість, зняти мовний бар'єр, втому.

При виборі і розробці ігор на уроці англійської мови слід враховувати темп і ефективність засвоєння змісту навчання кожним конкретним учнем класу, аби побудувати урок максимально ефективно завдяки використанню ігор. Організація і проведення ігор потребують великої майстерності всіх учасників навчально-виховного процесу. Педагогу потрібно виробити чітку стратегію керівництва уроком-грою. [2: 38].

Серед ігор, які допоможуть розвинути та сформувати навички аудіювання виділяють: «Пісня в смужку», «Роби це», «Сліпий», «Who understand the text best», «Listen to the text and try to remember as many words as you can».

- «Пісня в смужку» полягає в тому, що клас об'єднують у 2 – 3 команди. Кожна команда отримує набір смужок паперу, на яких написано по рядку пісні. Учні двічі прослуховують пісню. З набору смужок вони повинні скласти пісню і проспівати її. Виграє команда, яка швидше впоралася з завданням.
- «Роби це» полягає в тому, що на столі вчителя розкладені різні предмети. До дошки викликають 2 – 3 учнів. Учитель дає їм розпорядження, що

стосуються предметів, які знаходяться на столі. Наприклад : Візьми синю ручку! Поклади червону ручку в пенал! Читай книгу! Дай мені книгу! Двоє учнів з класу підраховують бали.

- «Сліпий» полягає в тому, що усі учні, взявшись за руки, утворюють коло. Одному з учнів зав'язують очі, і він стає у центр кола. Він повільно лічить від 1 до 10, а учні в цей час рухаються по колу. Після того, як ведучий скаже 10, всі зупиняються. Ведучий із зав'язаними очима підходить до будь-якого з учнів і запитує його англійською мовою (різні питання, крім «як тебе звати»?) По голосу він має здогадатися, з ким розмовляє, і назвати ім'я цього учня.
- «Who understand the text best» полягає в тому, що учитель роздає учням картки, на яких написані речення, що або відповідають змістові тексту, або не відповідають йому. Завдання учнів – після прослуховування тексту відмітити плюсами ті речення, що відповідають змістові. Перемагають перші три учні, які швидше виконають завдання.
- «Listen to the text and try to remember as many words as you can» полягає в тому, що учитель читає невеликий уривок, в якому всі слова добре знайомі учнями. Вони отримують завдання – назвати якомога більшу кількість слів з прочитаного уривка.

Але умови сьогодення висувають нові вимоги щодо форм та методів навчання іноземної мови молодших школярів, сприйняття мови на слух. Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією та війною є доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, вчителів, учнів та їхніх батьків. Дистанційне навчання – є рятувальним кругом сучасних учнів, оскільки вони, навіть знаходячись закордоном, можуть здобувати якісну освіту в Україні. Дистанційний формат передбачає наявність всіх притаманних очному навчанню атрибутів, таких як групові дискусії, колективне обговорення пройденого матеріалу, живе спілкування тощо.

Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, комунікувати з учнями на відстані, надихати та мотивувати їх до навчання, допомагати батькам – це ті навички, якими тепер на додаток мають володіти наші вчителі. Різноманітні онлайн-платформи, ігри, відеоролики, інтерактивні завдання сьогодні допомагають вчителям організувати навчальний процес для учнів.

Формувати навичок аудіювання засобами онлайн-ігор є також доволі ефективним та цікавим процесом для молодших школярів. Оскільки, якщо в минулому діти ганяли з однолітками в футбол, стрибали через резиночки, ходили до друзів у гості, то сьогодні часи змінюються, і вони грають годинами в різні онлайн-ігри в телефоні. В мережі інтернет вже існує багато онлайн-сайтів та ігор, які сприяють формуванню іншомовної компетентності учнів, зокрема й навичок аудіювання. Серед них можна виділити:

- Інтерактивний онлайн-додаток «Quick Minds». У цьому додатку учні можуть пограти у ігри «Spinning», «Catching clouds», «Popping balloons» та інші, які спрямовані на формування та розвиток навичок аудіювання молодших школярів. Тут учні слухають слова та обирають їх значення,

з'єднують пазли за змістом прослуханого та встановлюють послідовність слів в реченні.

- Онлайн-сайт "Islcollective". На цьому сайті можна знати різні інтерактивні презентації та відео з онлайн-іграми. Для розвитку навичок аудіювання можна виділити такі ігри: «Weather ppt game», «Questions and answers» - a matching game (listening), «Listening activity: Healthy food habits» та інші.
- «Face Match» - це стимулятор, який допомагає учню відчувати себе справжнім детективом. В грі представлено шість персон. Потрібно прослухавши опис, знайти ту людину, яка йому відповідає.
- "Post letter". Гравці можуть відчувати себе поштарями. В гравців є лист та декілька дверей з різними номерами, що знаходяться перед ними. Необхідно, послухавши диктора, визначити в квартиру з яким номером потрібно доставити лист. Гра вчить правильно вимовляти числівники іноземною мовою.

Отже, процес вивчення іноземної мови орієнтується на практичне володіння іноземною мовою, тому велике значення варто приділяти сприйманню та критичному розумінню іноземної мови на слух. Учні повинні розуміти інформацію як під час безпосереднього спілкування зі співрозмовником, так і опосередкованого (у звукозапису), повинні розуміти основний зміст короткого повідомлення, а також основний зміст прослуханих текстів різного характеру, які побудовані на засвоєному матеріалі. Формування цих навичок успішно відбувається завдяки організації онлайн та офлайн ігор, рухливих ігор, ігор із застосуванням римівок, загадок, скоромовок, музичного матеріалу, імітаційних ігор.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *Підручник*. Вид. 2-е, випр. і перероб. К.: Ленвіт, 2002.- С. 328
2. Роман С. В. Психологічні особливості навчання іноземної у початковій школі. *Іноземні мови*, 2012. №1. С. 35–38.
3. Тараско А. Формування іншомовних усно-мовленнєвих навичок молодших школярів шляхом застосування комп'ютерних ігор на уроках іноземної мови. *Актуальні проблеми навчання та методики викладання: зб. тез XI міжнар. наук.-практ. конф., м. Прага, 06-09 2022 р., 580 с.*
4. Теоретичні основи навчання аудіювання. URL: https://vuzlit.com/566660/teoretichni_osnovi_navchannya_audiyuvannya